

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Den Hollantschen Icarvs

Hazart, Cornelius

T'Antwerpen, M. DC. LXIV.

Ghetuyghenissen der Oudt-vaderen, van Peenio voorghestelt aengaende
het Formulier van 't ghebedt des Heeren.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71360)

Ghetuyghenissen der Oudt-vaderen,
van *Peenio* voorgheftelt aengaende
het Formulier van't ghebedt des
Heeren.

HEt ghene dat *Peenius* hier moet bethoonen, is, dat de aenroepinghe der Heylighen niet over- een-komt met het formulier van't ghebedt des Heeren, ende dat-se niet oprecht, ende goet en kan we- sen, ten sy dat-se hier mede over- een-komt. Laet ons sien hoe hy dit uyt de Vaders bewijst.

Peenius. pag. 180. Tertullianus noemt dit formu- lier niet alleen een kort begrip van't *Euangelium* lib. de orat. Dom. maer oock een wet om te bidden. Ibid. Cap 9. *Wederom: Wat wonder ist? Godt alleen heeft konnen leeren hoe hy vvilde ghebeden vverden, van hem dan is de religie des ghebedts verordincert.*

Antw. Ick ben selve verwondert hoe ick noch de patientie hebbe van opuwe ghetuyghenissen in 'tbesonder te antwoorden, want ick kost met een woordt ghedaen maken, en segghen, daer en is schier niet een van allen die deught; nu legghe ick hier wederom (ghy moet m'her vergheven, want 't is te veel, 'tis openbaer, ende 'tis te dickwils te doen) ick segghe dan *Peeni*, dat ghy eenen seer mach- tighen, ende grooten bedriegher zijt.

1. 'Tis leughen, dat *Tertullianus* hier seght, dat het ghebedt des Heeren is een kort begrip van't ghebedt *Euangelium*, dit sijn sijne woorden: In een kort begrip van vveynighe vvoorden, hoe vele uyt spraken der Propheten *Euangelien*

Euangelien, Apostelen, sermoenen des Heeren, gelijkenissen, exempelen, geboden wordender aengheraeckt! Is dit te seggen dat het een kort begrip is van't GEHEEL Euangelium, als men seght, dat'er VELE dinghen van't Euangelie wordea aengheraeckt? is dan by u GHEHEEL, en VELE in onse nederduytsche tale al'een dinghen?

2. Hoort noch meer, ende siet of Tertullianus leert dat men niet en magh bidden, buyten dit formulier: Aengesien, seyt hy, dat de Heere die de menschelijke nooden voorsiet, nae dat hy het formulier van bidden hadde ghegeven, noch bysonderlijck heeft gheseyt: Vraeght, ende ghy sult ontfanghen, en dat'er andere dinghen sijn die gevraeght worden nae de omstandigheydt van een yeder, voor uyt stellende het wettigh, ende ordinaris ghebedt als een fundament, wy hebben recht tot eenige toevallende begheerten, wy hebben recht om daer op te bouwen vrighen, die buyten sijn, te weten, buyten dit ghebedt. Soo magh men dan, volghens Tertullianus, wat anders vrighen, als in dit ghebedt staet.

Peenius. Ibid. Augustinus lib. 121. Cap. 12. seght: Indien ghy loopt door alle de woorden der heylige ghebeden, ghy sult niet vinden, 't welck dit gebedt des Heeren, met vervaadt, ende besluyt: Item: Een yegelijck die in sijn bede seght, 't ghene in dit Euangelisch ghebedt niet begrepen en is, die bidt of vleeschelijck, ofte onbillighlijck.

Antw. 'T is feker dat Augustinus hier niet en disputteert van den persoon, die men aen roept, maer alleen van de saken selve, die men moet vraeghen (die de Latijnsche tale verstaet magh hem vry nae sien, want sijnen discours is veel te lanck, om hem hier te stellen op het papier) ende hy seght, dat wy niets en kunnen vrighen, of het staet uyghedruckt, of het kan gheraportteert worden tot het ghebedt des

k

Heeren,

Heeren, ende dit thoont hy van elcke vraghe in't be-
sonder. Laet ons dan nemen dat het soo zy, hoe
volght nu uyt die leeringhe *Augustini*, dat de aenroe-
pinghe der Heylighen niet over- een en komt met
het formulier van't ghebedt des Heeren? want *Augu-
stinus* en seght niet anders, als dat wy niets en kon-
nen vraghen, oft het staet uytghedruckt in dit for-
mulier, oft het kan daer toegherefereert worden.
Indien wy dan jedt vragen vande Heylighen, 'twelek
tot dit ghebedt kan gherefereert worden, soo komt
dan de aenroepinghe der Heylighen over- een met
dit formulier aengaende de vraghen. Indien ghy seght
sy en komt niet over- een, aengaende den persoon,
die- men aenroept, hier op hebbe ick boven gheant-
woordt; ende *Augustinus* en disputeert niet vanden
persoon die- men aenroept, soo en moest ghy dan
met dese spreuke *Augustini* niet voortkomen, om te
thoonen, dat de aenroepinghe der Heylighen niet
over- een komt met het formulier van het ghebedt
des Heeren, want *Augustinus* en seght hier niet, dat-
men niet, ten minsten eenighe dinghen, magh vra-
ghen van de Heylighen, die- men vraeght vanden
Vader, ende derhalven hy en disputeert niet vanden
persoon, die- men aenroept.

Peenius Ibid. Cyprianus Serm. 6. in explicat. orat.
Dom. seght: Die heeft doen leven, heeft oock leeren bid-
den, &c. Want wat ghebedt kander meer gheestelyck zijn,
dan dat ons van Christo ghegheven is, van wien ons oock
den H. Gheest ghesonden is? en wat ghebedt by Godt meer
waerachtigh, dan dat van den Sone, die de waerheydt is, met
sijnen monde is voortghebracht? Soo dat anders se bidden
als hy gheleert heeft, niet alleen onwetentheydt is, maer oock
schuld, &c.

Antw

Antw. Wy segghen mede dat'er gheen gheestelijcker, noch waerachtigher ghebedt is, als het ghebedt des Heeren, ghelijck Cyprianus hier seght. Doch hier mede en wordt niet gheseydt, dat eenigh ander ghebedt niet gheestelijck oft waerachtigh is; want den selven Cyprianus ad Demetrian. paulo post medium, seght, dat sy bidden om reghen te verkrijghen, oft de selve te weiren, als oock voor den onderlinghen peys, dit en staet immers niet uytgedruckt in het gebedt des Heeren, maer kan alleenlijck gherapporteert, alsoo kan oock tot het gebet des Heerē gerapporteert wordē, tgene wy vragen vande H. yligē: soo komt dan onse aenroepinghe hier in over-een met dit formulier; oversulcks blijft alleen de questie van den persoon, die men aentoept: Ick hoore wel dat Cyprianus seght, die anders bidt als Christus gheleert heeft, is niet alleen onwetentheydt, maer oock schuldt. Doch icken hoore hem niet segghen, die een ander bidt, als den Vader, &c. want soo soude hy moeten uysluyten hebben, het ghebedt dat wy tot Christum doen, niet alleen voor soo veel als hy een verscheyden persoon is van den Vader, maer namelijck oock, voor soo veel als hy mensch is.

Peenius pag. 181. Chrysostomus Hom. 14. operis imperf. in Matth. seght seer wel: Die alsoo niet en bidt ghelijck Christus gheleert heeft, die en is niet Christi discipel, om dat den Vader niet gheern verhoort een ghebedt, t welck den Sone niet ghedecteert heeft, want den Vader kent sijns Soons sin, en woorden, noch hy en neemt niet aen, die dinghen, die t langhe ghebruyck der menschen bedacht, maer die de wijsheydt Christi verclaert heeft.

Antw. Chrysostomus seght seer wel, maer ghy citeert hem seer qnalijck, ende ontrouwelijck. Want

hy spreeckt hier alleen van de ghene, die komen segghen: vergheeft ons onse schulden, ende nochtans de vyandschap teghen een ander behouden. Hoort sijne eyghen woorden: Met wat hope bidt hy, die de vyandschap teghen een ander behoudt, van den welcken hy mischien ghequetst is? Want ghelijck hy biddende lieght, want hy seght: Ick verghev'et, ende en verghev'et niet: soo bidt hy van Godt verghiffenisse, ende 'ten word hem niet vergheven. Alsoo dan, die ghequetst is, bidt Godt sonder hope, 'ten zy dat hy vergheve aen den ghenen die hem ghequetst heeft. hoe meynt ghy dat hy bidt, die niet alleen van een ander ghequetst is, maer hy selve door onrecht een ander quetst, ende beswaert? Maer vele niet Willende vergheven aen de ghene die teghen haer sondighen, vluchten dit ghebedt te bidden. O wase menschen! want die soo niet en bidt, ghelijck Christus gheleert heeft, die en is gheen discipel Christi, &c. den Vader kent den sin, ende woorden sijns Soons, &c. Siet ghy nu wel u bedrogh? Chrysofostomus seght, die SOO niet en bidt, wat is dat te seggen, SOO? is dat te segghen, die jet anders bidt, of eenen anderen bidt, dan Christus in't ghebedt des Heeren gheleert heeft, die en kan gheen discipel Christi zijn? waer seght Chrysofostomus dat? wat seght hy dan? die dese woorden: vergheeft onse schulden ghelijck wy vergheven, &c. soo seydt, dat hy sijne vyanden niet en vergheeft, die bidt anders dan Christus gheleert heeft, en die en is sijnen discipel niet, want Christus leerende ons dese woorden: vergheeft ons onse schulden, ghelijck wy vergheven &c. sijnen sin is gheweest dat-men onse vyanden soude vergheven, waerop Chrysofostomus seght: Den Vader kent de woorden, ende den sin sijns Soons. Besluyt nu hier eens uyt dat de aenroepinghe der Heyligen niet over-een en komt met het formulier van't ghebedt des Heeren. Ghe-

Ghetuygenissen der Catholijcke Le-
raren, die *Peenius* voorstelt om te
thoonen dat de aenroepinghe der
Heylighen in't Pausdom met su-
perstie vermenght is.

NOteert wel, beminde Leser, *Peenius* gaet hem
hier in posture stellen, om uyt onse Schrijvers
op te halen eenighe abuyfen die inde aenroepinghe
der Heylighen, in voorleden tijden soudon inghe-
kropen zijn. Waer uyt hy wilt besluyten, dat die
aenroepinghe superstitieus is: Dat is even oft ick
seyde, daer waren ten tijde *Pauli* eenighe abuyfen
inghekropen in het nutten des Nachtmaels, ergo
het nutten des Nachtmaels is superstitieus. Behalven
dat ick noch *Bodin*, noch *Erasmus*, noch veel min
Cornelius Agrippa en kenne voor de onse, ende *Cassan-*
der maer ten deele; soo is't, dat ick op de abuyfen,
vande welke *Ludovicus Vives*, *Georgius Wicelius*, *Poly-*
dorus Virgilius, *Ioannes Gerson* spreken, niet anders en
segghe, dan met den *H. Hieronymus*: De schuldt van
sommighe en kan gheen prejuditie doen aen de Religie. Op
de woorden *Augustini*, die *Peenius* tot walghen toe nu
dickwils herhaelt heeft, hebbe ick boven oock meer-
mael gheantwoordt.